

Ilomantsin kunnan talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2028

Kunnanhallitus 24.11.2025 § 205
Kunnanvaltuusto 1.12.2025 §

Sisällysluettelo

1	Ilomantsin kunnan visio ja strategian painopistealueet	3
2	Toimintaympäristö	4
2.1	Väestö	4
2.2	Elinvoima ja työllisyys.....	5
2.3	Hyvinvointi ja terveys.....	6
3	Ilomantsin kunnan organisaatio	7
4	Konserni ja konserniyhtiöt	8
5	Ilomantsin kunnan tavoitteet ja talousarvion perustelut.....	10
5.1	Kuntien taloudellinen tilanne ja haasteet.....	10
5.2	Ilomantsin taloustilanne ja tulevaisuuden näkymät	11
5.3	Ilomantsin kunnan tavoitteet.....	12
6	Talousarvion sitovuus.....	14
7	Lainanotto	14
8	Taloussuunnitelman osat.....	14
8	Tulos- ja rahoituslaskelma	16
9	Käyttötalous	18
9.1	Kunnanvaltuusto.....	18
9.2	Tarkastuslautakunta	19
9.3	Kunnanhallitus	20
9.4	Hyvinvointilautakunta	22
9.5	Kuntaympäristölaikunta	25

1 Ilomantsin kunnan visio ja strategian painopistealueet

Ilomantsin kunnan visio

Ilomantsi idässä on turvallinen ja yritteliäs hyvien yhteyksien paikka, jossa on ilo elää ja tehdä työtä.

Kuntamme vuonna 2030 on turvaa, yritteliäisyyttä, yhteyksiä ja työtä - kaikkea tätä ilolla idästä alla olevan runon sanoin:

Hyvinvointi hyvä homma
Hiihtoladut himonamme
Latusilla lasketellen
Terveyttä edistämme.

Uimahalli unelmamme
Liikuntaa lisäämässä.
Kuntalaisten kunnan vuoksi
Kaiken ikäisten iloksi.

Kasvatusta koulutusta
Opetusta oivallista
Vunukoista varttuneempiin
Varsin hyvin järjestämme.

Elinvoimaa erityistä
Erämaista etäältäkin
Kuidun kautta kuljetamme
Tahi pyörillä perille.

Konsernissa kokoamme
Yhtiöissä yhdistämme
Toimintamme, taloutemme
toivotuksi tulokseksi.

Luonto meille voiman lähde
Luovuus lahja lumoava.
Palvelut on paikallansa
Kaiken kansan yltämissä.

Kulttuurilla korotamme
Karjalaista laulumaata
Uuden polven parahaksi
Vanhan väen virkeydeksi.

Elinvoima

Ilomantsin elinvoima on yhdistelmä kekseliästä yrittäjyyttä, ututteria työntekijöitä, yhteiseloja ympäristön kanssa ja digitalisaatiota osana arkea.

Ilomantsilainen yrittäjyys perustuu alueemme luontaisille vahvuuksille. Hyödynnämme luonnonvaroja ja elämme tasapainossa ympäristön kanssa. Meillä on monipuolista osaamista, josta syntyy yritystoimintaa.

Menestyäkseen yrityksen tarvitsevat tilaa ja työvoimaa. Huolehdimme siitä, että yrityksille varataan riittävästi niiden käyttöön sopivia tontteja. Lupaprosessimme ovat sujuvat.

Digitalisaatio on osa arkea ja työtä. Pinta-alaltaan laajassa kunnassamme osataan hyödyntää digitalisaation mahdollistamat etätyön mahdollisuudet.

Talous ja omistajaohjaus

Tasapainoinen talous on hyvinvoivan kunnan perusta. Kuntamme organisaatorakenne muuttuu maailman mukana, sillä olemme nopeita reagoimaan. Uskomme moniosaajuuteen ja lisäämme tuottavuutta.

Kunnan omistamien yhtiöiden omistajaohjaus on jämääkkää ja tavoitteellista. Hallitusten jäsenillä on yhtiöiden toimialaan liittyvää kokemusta ja osaamista, jota hyödynnetään yhtiöiden päätöksenteossa.

Hyvinvointi

Ilomantsissa jokaisella on hyvä elää. Kuntapalvelut ovat saatavilla siellä ja silloin, kun niitä tarvitaan; sekä lähipalveluina että sähköisesti. Pidämme ympäristön viihtyisänä ja turvallisena. Kannustamme jokaista pitämään huolta omasta ja läheistensä hyvinvoinnista.

Lisäämme työllisyyttä yhteistyökumppaneidemme kanssa. Tapahtumia ja toimintaa järjestämme yhteistyössä järjestöjen ja kansalaisten kanssa.

2 Toimintaympäristö

2.1 Väestö

Ilomantsin kunnan väkiluku oli vuoden 2025 alussa 4 382 henkilöä. Alkuvuodesta elokuun loppuun 2025 väkiluku on laskenut 1,6 % eli 4 312 henkilöön. Henkilömääränä väkiluvun lasku alkuvuonna oli 70 henkilöä. Syyskuun 2025 tilanteen mukaan kuntien välinen tulomuutto on 109 henkilöä ja lähtömuutto 137 henkilöä. Nettomuutoksi muodostui -28 henkilöä. Maahanmuuton osalta tulomuutto oli 16 ja lähtömuutto kuusi henkilöä, Maahanmuuton nettomuutto oli +10 henkilöä. Tänä vuonna Ilomantsiin on syntynyt 12 lasta. Kuolleisuus oli syyskuun loppuun mennessä 68 henkilöä. Mikäli kunnan väkimäärä laskisi kaksi prosenttia vuodessa, olisi kunnan väkiluku vuoden 2026 lopussa 4 294 henkilöä.

Vuoden 2025 väestötietojen mukaan Ilomantsin kunnan väestöstä lähes 48,4 % eli 2 090 henkilöä on yli 65-vuotiaita. Alle 15-vuotiaita on noin 8,2 % väestöstä. Edellisvuonna yli 65-vuotiaiden määrä oli 2 017 ja prosenttiosuus lähes 47 %. Alle 15-vuotiaiden osuus edellisvuonna oli 8,7 %.

2.2 Elinvoima ja työllisyys

Elinvoima

Elinvoiman ylläpitämisen ja kehittämisen haasteet jatkuvat koko Itä-Suomessa. Erityisesti Pohjois-Karjalan maakunnan näkökulmasta kehittämistoimien käynnistäminen on viivästynyt. Vasta vuoden 2025 syksyllä maakunta on saanut kantaverkkoyhtiö Fingridiltä lupauksia 400 kilovoltin suurjännitelinjan suunnittelun ulottumisesta Pohjois-Karjalaan. Samoin maakunnan saavutettavuuden keskeinen asia, Karjalan radan Syrjäsalmen sillan rakentaminen, alkoi vasta elokuussa. Toimivat energiansiirto- ja liikenneyhteydet ovat maakunnan kehittymisen kulmakiviä.

Pohjois-Karjalan yrityssektorin vuoden 2025 alkupuoliskon kokonaisliikevaihto oli 4,24 miljardia euroa. Liikevaihto laski 39,6 M€ eli 0,9 % edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Valtakunnallinen liikevaihdon kasvu oli yhden prosentin luokkaa. Maakunnassa eniten kokonaisliikevaihtoa laskivat koneiden ja laitteiden valmistuksen sekä rakentamisen toimialojen liikevaihdon lasku. Euromääräisesti vahvimmat kasvualat puolestaan olivat puun sahaus ja metsätalous, jotka vetivät koko metsäbiotaloussektorin kasvuun. Hyvään liikevaihdon kasvuun maakunnassa pääsi myös kaivostoiminta.

Kuntatasolla yritysten tilanne on ollut maakunnan kokonaistilannetta vakaampi, ja verotulokehitys on ollut ennakoitua parempaa. Kunta pyrkii turvaamaan paikkakunnan yritysten toimintaedellytyksiä jatkossakin kunnan ja Business Joensuu Oy:n välisellä ajantasaisella elinkeino- ja yrityspalvelusopimuksella, jolla kunta hankkii palvelut Business Joensuu Oy:ltä täyden palvelun pakettina. Kaikki Business Joensuun yritysasiantuntijat ovat ilomantsilaisten yrittäjien käytettävissä. Nimetty kuntavastaava asiantuntija palvelee yrittäjiä Ilomantsissa paikallisesti.

Business Joensuun vuoden 2026 toiminnan pääpaino Ilomantsissa on maaseudulla toimivien mikro- ja pienyritysten toiminnan uudistamisessa. Tavoitteena on tukea yrityksiä kasvussa ja edistää kilpailukykyä. Uudet yritykset ohjataan Business Joensuun käynnistyspalvelusta eteenpäin valmennusohjelmiin, jotka tukevat yritysten kasvua ja kehitystä.

Omistajanvaihdosta suunnitteleville yrityksille tarjotaan Business Joensuun omistajavaihdospalveluita, joissa omistajanvaihdokset voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti ja matalalla kynnyksellä. Business Joensuu edistää neutraalisti omistajavaihdosprosessissa kaupan molempia osapuolia. Myytäviä yrityksiä tuodaan esille sähköisissä välityspalveluissa paikallisesti ja valtakunnallisesti.

Työllisyys

Uudet työllisyysalueet aloittivat toimintansa vuoden 2025 alusta. Pohjois-Karjala muodostaa yhden työllisyysalueen, jonka vastuukuntana toimii Joensuu kaupunki. Vastuuviranomaisena toimii 15-jäseninen Pohjois-Karjalan työllisyysalueen lautakunta, jossa Ilomantsin kunnalla on yksi jäsen. Lautakunta toimii Joensuun kaupunginhallituksen alaisuudessa. Työllisyyspalvelujamaakunnassa tarjotaan neljällä palvelualueella. Ilomantsi kuuluu Joensuun seudun kuntien palvelualueeseen yhdessä Kontiolahden, Liperin, Outokummun, Polvijärven ja Heinäveden kanssa.

Työllisyysalueen toiminnan tavoitteena on Pohjois-Karjalan elinvoiman ja työllisyyden edistäminen,

työttömyyden laskeminen erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osalta, maahanmuuttajien työllistymisen parantaminen sekä työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtaannon tehostaminen.

Toiminta kiinnittyy osaksi laajempaa työllisyyden ekosysteemiä, joka yhdistää eri toimijoiden palvelut ja prosessit maakunnallisesti toimivaksi sekä asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi. Työllisyysalue koordinoi työllisyyden ekosysteemin toimijaverkoston yhteistyötä.

Kunnanhallitus hyväksyi työllistämisen kuntalisän käyttöönoton ja myöntämisen periaatteet vuodeksi 2025. Talousarvioon on esitetty määräraha kuntalisän maksamiselle myös vuonna 2026.

TNO Pohjois-Karjala - tietoa, neuvontaa ja ohjausta pohjoiskarjalaisten hyväksi -hankkeen tavoitteena on edistää Pohjois-Karjalan asukkaiden nopeaa työllistymistä tai kouluttautumista matalan kynnyksen tieto-, neuvonta- ja ohjaustyön avulla. Jokaiseen Pohjois-Karjalan kuntaan on perustettu työllisyyden Luotsi-palvelupiste.

Kunnan tehtävänä on kuntaan sijoittuneiden palvelujen koordinoiminen muun muassa järjestämällä toimijoiden yhteispalavereita. Kunnan velvoite on myös järjestää työkykykoordinoitua osatyökykyisille työttömille työnhakijoille. Kunta hankkii työkykykoordinaation joulukuun alusta alkaen työllisyysalueelta. Työkykykoordinaattorin työajasta Ilomantsiin varataan 40 %.

Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistyksen järjestötyöllistämisen Kuhina -hankkeen 2024 – 2026 toimenpiteiden avulla tarjotaan yksilöllistä tukea työllistymiseen 375 pohjoiskarjalaiselle henkilölle. Hankkeen tarkoituksena on vahvistaa järjestöjen työllistämismahdollisuuksia ja tehdä nämä näkyväksi työllisyyden ekosysteemissä. Hankkeessa luodaan valmennusmalli, jossa palkkatuettu työjakso on osa tavoitteellista yksilöllistä valmennusta kohti pysyvämpää työllistymistä. Lisäksi hankkeella vahvistetaan alueen työpaikkojen monimuotoisuutta.

Toimivat välityömarkkinat Pohjois-Karjalaan, Toimi -hankkeen suunnitteluun ovat osallistuneet maakunnan kaikki kunnat yhteistyössä työllisyysalueen kanssa. Mikäli hanke saa myönteisen ESR+ -rahoituspäätöksen, kaikkiin hankekuntiin muodostuu valmennuksellisia työympäristöjä, jotka tarjoavat erilaisia valmennuksellisia polkuja kohti työelämää. Tavoitteena on luoda toimiva välityömarkkinamalli maakuntaan. Lisäksi hanke muun muassa valmistaa yrityskumppaneita vastaanottamaan täsmätyökykyisiä ja kehittää työllisyysalueen käyttöön työnantajille myönnettävää alueellista työllistämislisää.

Kunta tarjoaa kesätöitä nuorille yhdessä paikallisten yrittäjien ja yhdistysten kanssa. Kunta hakee avoimella haulla kesätyön tarjoajat ja sijoittaa kesätöitä hakevat nuoret kesätyöpaikkoihin. Nuorten kesätyöllistäminen jatkuu kunnan organisoimana edellisten vuosien tapaan.

Syyskuun lopussa 2025 Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen alueella oli 9 769 (9 225) työtöntä työnhakijaa. Avoimia työpaikkoja oli 321. Edelliseen vuoteen verrattuna työttömiä oli 5,9 % (4,4 %) enemmän. Työttömien osuus työvoimasta maakunnassa oli 13,6 % (12,9 %) ja koko maassa 11,4 % (10,4 %). Työttömien määrä lisääntyi vuoden kuluessa 10 %:lla, mikä tarkoittaa 29 200 uutta työtöntä koko maassa.

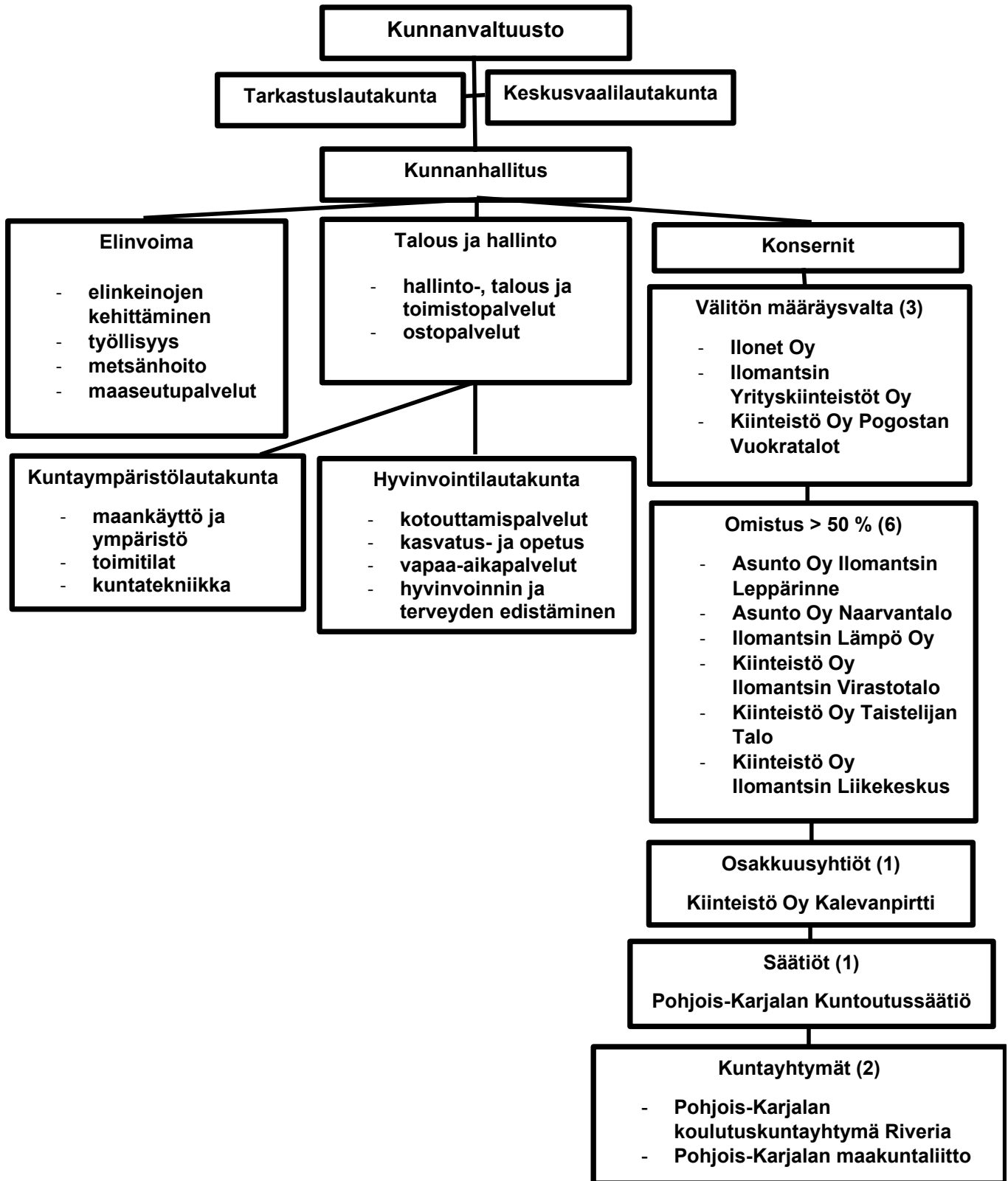
Hyvinvointi ja terveys

Kunnilla on lakisääteinen velvoite seurata väestönsä hyvinvoinnin tilaa, tunnistaa terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä haasteita, määrittää hyvinvoinnin edistämisen strategiset tavoitteet ja tavoitteita tukevat toimenpiteet sekä edistämisen vastuutahot. Pohjois-Karjalan kuntien, hyvinvointialueen ja

maakuntaliiton sopimusta yhdyspintarakenteista on uudistettu syksyn aikana ja se on tarkoitus ottaa käyttöön alkuvuodesta 2026. Ilomantsin kunnan terveyden ja hyvinvoinnin suunnittelua, edistämistä ja raportointia sekä järjestöyhteistyötä koordinoi hyvinvointikoordinaattori.

Kunnan laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025 – 2028 hyväksyttiin kunnanvaltuuston 24.2.2025 kokouksen §:ssä 9. Kunnanvaltuusto hyväksyi saman kokouksen §:ssä 10 myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2025 – 2028. Talousarvion tavoitteisiin on kirjattu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keskeiset vuositavoitteet. Kunnanvaltuusto seuraa tavoitteiden saavuttamista vuosittain hyvinvointikertomuksen vuosiraportin muodossa.

3 Ilomantsin kunnan organisaatio

4 Konserni ja konserniyhtiöt

Konsernilla tarkoitetaan kuntaa ja sen tytäryhteisöjä. Tytäryhteisö on yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §: ssä tarkoitettu määräysvalta. Kunnan määräysvallassa olevaan säätiöön sovelletaan kuntalain tytäryhteisösäännöksiä.

Ilomantsin kuntakonserniin kuuluu kolme 100 %: sesti kunnan omistamaa yhtiötä: Kiinteistö Oy Pogostan Vuokratalot, Ilomantsin Yrityskiinteistöt Oy ja Ilonet Oy. Kunnalla on yli 50%: n omistusosuus ja siten määräysvalta kuudessa yhtiössä. Lisäksi kunnalla on yksi osakkuusyhtiö, Kalevanpirtti Oy, jossa kunnan omistusosuus on 46,5%. Yhtiöiden lisäksi kuntakonserniin kuuluu Pohjois-Karjalan kuntoutussäätiö. Ilomantsin kunta on jäsenenä kahdessa kuntayhtymässä.

Kuntastrategiaan kirjattu omistajaohjauksen päälinjaus on kunnan omistamien yhtiöiden omistajaohjauksen jämäkkyys ja tavoitteellisuus. Kuntayhtiöiden ja -yhteisöjen hallitusten jäsenillä pitää olla yhtiöiden toimialaan liittyvää kokemusta ja osaamista, jota hyödynnetään yhtiöiden päätöksenteossa.

Kunnan omistajaohjaus huolehtii, että tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnanvaltuuston 26.11.2018 § 45 hyväksymä konserniohje on kunnan omistajaohjauksen keskeinen väline, jossa annetaan määräykset muun muassa konsernivalvonnasta, raportoinnista, rahoituksesta, keskitettyjen konsernitoimintojen järjestämisestä ja riskienhallinnasta.

Tytäryhtiöiden ja kunnan määräysvaltaan kuuluvien yhteisöjen on raportoitava toiminnastaan ja taloudellisesta tilanteestaan kaksi kertaa vuodessa. Ensimmäinen raportti on annettava kesäkuun lopun tilanteen mukaisena ja toinen raportti joulukuun lopun tilanteen mukaisena. Tämän lisäksi edellä mainittujen yhtiöiden ja yhteisöjen tulee toimittaa kunnanjohtajalle ja kirjanpitoon talousarvonsa ja toimintasuunnitelmansa vuosittain ennen niiden lopullista hyväksymistä.

Kunta on käynnistänyt yhtiöittämiseen tähtäävät toimenpiteet hankkimalla omistukseensa Kiinteistö Oy Ilomantsin Liikekeskuksen ja Kiinteistö Oy Ilomantsin Virastotalon koko osakekannan sekä selvittämällä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle vuokrattujen tilojen siirtämistä asumispalvelujen osalta vuokrataloyhtiöön sekä muiden tilojen osalta yrityskiinteistöyhtiöön. Asumispalvelujen osalta joudutaan odottamaan valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksen Varken eli aiemman ARAn lausunto. Talousarviota valmisteltaessa kunnan ja hyvinvointialueen väliset vuokraneuvottelut vuokrattavista tiloista olivat kesken. Kiinteistö Oy Taistelija Talon toiminnan järjestämisen suunnitellaan jatkuvan siten, että kunta ostaa rakennuksen eikä kaupalla ole vaikutusta talon toimintaan.

Yhtiöittämisellä kunta hakee konserniyhtiöiden lukumäärän vähentämistä ja toimintojen tarkoituksenmukaista järjestämistä. Yhtiöittäminen on tarkoitus olla valmis kesäkuussa 2026. Jokaisen kuntakonserniin kuuluvan yhtiön tavoitteena on edistää ja tukea yhtiöittäminen toimenpiteitä.

Kunta asettaa yhtiöille ja yhteisöille seuraavat yksilöidyt tavoitteet:

Ilonet Oy

Yhtiön tavoitteena on pitää valokuituverkko hyvässä kunnossa huolehtimalla keskuslaitteiden päivittämisestä sekä liittymä-/asiakasmäärä nykytasolla toimialueen talouksien määrän pienentyessä.

Kiinteistö Oy Pogostan Vuokratalot

Yhtiön tavoitteena on pitää riittävä määrä asuntoja vuokrauskelpoisina siten, että vuokrausehdot täyttävät asunnonhakijat saavat vuokra-asunnon. Yhtiö valmistautuu vastaanottamaan uusia kohteita yhtiöittämisen kautta.

Yhtiö korjaa kohteita kysyntää vastaavasti.

Asunto Oy Leppärinne ja Asunto Oy Naarvantalo

Yhtiöiden tavoitteena on perustoiminta.

Ilomantsin Yrityskiinteistöt Oy

Yhtiön tavoitteena on pitää yritystilat vuokrattavassa kunnossa ja muuttaa niitä tarvittaessa vuokraajien tarpeita vastaaviksi. Yhtiö valmistautuu vastaanottamaan uusia kohteita fuusioitumisen kautta.

IloEner Oy

Yhtiön tavoitteena on kohtuuhintaisen lämmön toimittaminen kuluttajille ja valmistautuminen lämmönjakelun turvaaviin investointeihin.

Kiinteistö Oy Ilomantsin Liikekeskus

Yhtiön tavoitteena on perustoiminta siihen saakka, kunnes yhtiö fuusioituu Ilomantsin Yrityskiinteistöt Oy:öön.

Kiinteistö Oy Ilomantsin Virastotalo

Yhtiön tavoitteena on perustoiminta siihen saakka, kunnes yhtiö fuusioituu Ilomantsin Yrityskiinteistöt Oy:öön.

Taistelijan Talo Oy

Yhtiön tavoitteena on perustoiminta siihen saakka, kunnes yhtiön omistama Taistelija Talon rakennus siirtyy kunnan omistukseen.

Pohjois-Karjalan Kuntoutussäätiö sr.

Kuntoutussäätiön tavoitteena on toimivien tilojen järjestäminen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen sotekeskukselle.

5 Ilomantsin kunnan tavoitteet ja talousarvion perustelut

5.1 Kuntien taloudellinen tilanne ja haasteet

Pääministeri Orpon hallituksen toimenpiteet heikentävät kuntataloutta vuonna 2026 verrattuna edellisvuoden talousarvioon noin 170 M€. Kuntataloutta heikentävät erilaiset sopeutustoimet muun muassa valtionosuuteen kohdennettu 75 M€ vähennys ja vuonna 2026 valtionosuuden indeksikorotuksesta vähennetään yksi prosenttiyksikkö. Kuntien verotulojen määrän arvioidaan kuitenkin kasvavan keskimäärin yli 4 % vuosina 2026-2029. Vuonna 2026 kuntien verotulojen ennustetaan kasvavan 5,2 % vuodesta 2025.

Tulorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan kuntatalouden kasvavia menopaineita.

- Toimintamenot kasvavat hintojen nousun myötä.
- Kustannuksia nostaa erityisesti kunta-alan palkkaratkaisu.
- TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntatalous on aiempaa herkempi suhdanteille.
- Vuosikatteet riittävät niukasti kattamaan poistot, muttei nettoinvestointeja vuosina 2025-2029.

Valtionosuuksiin tehdyt leikkaukset ja heikosti kehittyvät verotulot heikentävät kuntien tulorahoitusta. Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuitenkin kuntataloudessa veronkorotuksia ja korotuspaine kasvaa tarkastelukauden loppua kohden mentäessä. Kunnallisveroprosentin laskennallinen korotuspaine 2 001 – 5 000 asukkaan kuntakoryhmässä on vuoden 2027 osalta 1,5 %. Tulojen ja menojen epätasapaino tarkoittaa myös menojen sopeutustoimia ja tulevana vuosina on talouden osalta noudatettava tiukkaa budjettikuria. Epätasapaino tasoittuu hieman painelaskelman lopulla, kun vuoden 2023 valtionosuuksien takaisinperinnän ja hallitusohjelman mukaisen peruspalvelujen valtionosuuden indeksijarru poistuu.

Sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleen neuvottelut heikentävät kuntien vuokratuloja vuodesta 2026 alkaen.

Koulutustarpeen supistuminen haastaa monia kuntia toiminnan sekä palveluverkon sopeuttamiseen että kuntarajat ylittävään yhteistyöhön.

Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kasvaa vuodesta 2026 voimakkaasti. Negatiivinen toiminnan ja investointien rahavirta näkyy lainakannassa, joka kasvaa tarkasteluvuosina.

Kuntatalous ennusteeseen sisältyy riskejä molempiin suuntiin

- Kuntatalouden menot voivat jäädä aiemmin arvioitua pienemmiksi.
- Suhdannetilanne välittyy tulevaisuudessa kuntiin aiempaa vahvemmin.
- Arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokramenetyksen voivat heikentää tilannetta.

5.2 Ilomantsin taloustilanne ja tulevaisuuden näkymät

Kuntastrategian mukaisesti tavoitteena on tasapainoinen talous.

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 10.11.2025 säilyttää vuoden 2026 tuloveroprosentin vuoden 2025 tasolla ja hyväksyi tuloveroprosentiksi 8,60. Vuoden 2026 verotuloiksi on arvioitu reilu 6 M€ Edellisen lisäksi valtuusto päätti kiinteistöveroprosenteista, jotka säilytettiin vuoden 2025 tasolla. teistöverouudistus on edelleen valmistelussa eikä sen lausunnolle tulemisesta ole tietoa. Kiinteistöverotuottoja on arvioitu kertyvän 1,7 M€.

Koko maan yhteisöveron verovuoden tuotosta erotetaan kuntien jako-osuuden mukainen ryhmäosuus, joka jaetaan yksittäisille kunnille omilla jako-osuuksilla. Yritystoiminnan lisäksi kuntien jako-osuuteen vaikuttaa alueen metsäkeskuksen bruttokantorahatulot ja kunnan metsien pinta-ala kyseisinä vuosina. Kaivosmineraalivero otettiin käyttöön 1.1.2024. Kyseessä on uusi vero, jonka tarkoituksena on korvata uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä. Jatkossa arvon perusteella verotettavien kaivosmineraalien vero nousee 2,5 %:iin. Mikäli eduskunta hyväksyy kaivosmineraaliveron esitetystä muodosta, muuttuu valtion ja kuntien jakosuhte siten, että valtion osuus kasvaa nykyisestä 40 %:sta 80 %:iin ja kaivosten sijaintikuntien osuus laskee 60 %:sta 20 %:iin.

Valmistelussa olevassa valtionosuusuudistuksessa suurimpia häviäjiä ovat pinta-alaltaan laajat kunnat, jotka menettäisivät asukastiheyden perusteella jaettavat valtionosuudet. Laskennallisista kriteereistä poistuisivat myös Ilomantsille tärkeät työttömyys ja asukastiheys. Valtionosuusuudistus tarkoittaisi toteutuessaan Ilomantsin kunnalle 0,9 M€ valtionosuuden menetystä. Uudistus tullee kuntien lausunnoille vuoden lopussa tai 2025 tai alkuvuoden 2026 aikana.

Kunta varautuu vuoden 2026 investointeihin lähes 2,7 M€:lla. Uuden vedenkäsittelylaitoksen investointi on edennyt suunnitellusti ja laitoksen pitäisi olla käyttöönotettavissa syyskuussa 2026. Vedenkäsittelylaitoksen investointiin varaudutaan 1,7 M€:lla. Uuden koulurakennuksen hankesuunnittelu on käynnistynyt ja kouluinvestoinnin suunnitteluun ja rakentamiseen varaudutaan 0,4 M€:lla. Vaikka kunnan taseeseen on kertynyt kumulatiivista ylijäämää 11 M€, tulevat kaksi näin samanaikaisesti tapahtuvaa suurta investointia haastamaan kunnan talouden tasapainoa hyvin nopeasti.

Vedenkäsittelylaitos rakennetaan kunnan omaan taseeseen, mikä nostaa tulevien vuosien poistojen määrää. Koulurakennuksen osalta on harkittava, rakennetaanko koulu omaan taseeseen, leasingilla vai vuokrataanko se. Myös hybridimalli on vaihtoehto: siinä osa koulutiloista rakennettaisiin omaan taseeseen ja osa vuokrattaisiin. Omaan taseeseen rakentaminen tarkoittaa pitkäaikaisen lainan ottamista. Lainasta muodostuu lyhennyksien lisäksi rahoituskuluja.

Rahoittaaksen uuden koulun rakentamisen kunnan omaan taseeseen, päättäjien on harkittava vaihtoehtona jostakin kunnan omistuksesta luopumista. Kun nykyinen alakoulu-lukiorakennus poistuu käytöstä, on se kirjattava alas taseesta. Alaskirjaus on tehtävä tuloksen kautta, jolloin kyseisen talousarviovuoden tulos heikkenee noin 2,3 M€. Koulurakentaminen suunnitellaan nykyisen koulun läheisyyteen, joten kunta joutuu purkamaan entisen koulun uuden valmistuttua. Purkamiskustannus on varattava purkamisvuoden talousarvion käyttötalouteen. Koulurakentamisen ja vanhan koulun purkamisen lisäksi kunnan on varattava määräraha koulun pihan suunnitteluun ja rakentamiseen.

Muutoksia kunnan tiloihin on tulossa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuokraamissa tiloissa sekä yhtiöittämisen kautta. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue irtisanoi sote-tiloja koskevat vuokrasopimukset 1.12.2025 alkaen. Hyvinvointialue ei vuokraa kaikkia aiemmin kunnalta vuokraamia tiloja ja on vuokrausneuvotteluissa esittänyt mittavia vuokranalennuksia. Talousarviota valmisteltaessa neuvottelut hyvinvointialueen tarvitsemien tilojen vuokrauksesta ovat kesken. Vuokratasolla on vaikutus myös käynnissä olevaan yhtiöittämiseen, sillä tilavuokrien on katettava tilojen ylläpito hyvässä käyttökunnossa.

Sote-tilojen yhtiöittäminen heijastuu kuntaympäristölautakuntaan toimitiloista saatavien tuottojen huomattavana laskuna. Toimintakulut eivät kuitenkaan vähene samassa suhteessa. Yhtiöittämisen tilanne on esitelty lokakuussa kunnanvaltuustolle. Kiinteistö Oy Ilomantsin Virastotalo ja Kiinteistö Oy Ilomantsin Liikekeskus fuusioituvat Ilomantsin Yrityskiinteistöt Oy:öön. Hyvinvointialueen vuokraamien asumispalvelukohteiden yhtiöittämiseksi kunta joutuu odottamaan valtion tukeman asuntorakentamisen keskuksen, Varken, lausunnon. Kiinteistö Oy Taistelijan Talon suunnitellaan myyvän rakennus kunnalle. Kauppa ei vaikuta Taistelijan Talon toimintaan. Yhtiöittämissuostosten pitäisi olla valmiit kesäkuussa 2026.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuun 2025 lopulla 254 henkilöä eli prosenttilukuna 16,3 %. Pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut reippaassa kasvussa. Heikentynyt työllisyystilanne on nostanut kunnan maksamia sakkomaksuja alkuvuodesta reilulla 10 000 €:lla kuukaudessa. Sosiaalietuuksiin, muun muassa asumistukeen ja työttömyysturvaan tehdyt heikennykset näkyvät toimeentulotukimenojen kasvuna. Kunnat maksavat puolet perustoimeentulotuesta. Kunnan maksuosuus vähennetään valtionosuuksista kahden vuoden viiveellä eli vuoden 2025 menot vähennetään vuoden 2027 valtionosuuksista. Toimeentulotukimenot olivat elokuun 2025 tilanteen mukaan 0,7 M€ ja ennusteen mukaan kasvavat hieman yli miljoonaan euroon.

Muutoksen kunnan toimintojen järjestämiseen tuo osaltaan hankintalain muutos, joka otettaisiin käyttöön vuonna 2026. Lain siirtymäaika olisi tämänhetkisen tiedon perusteella kesään 2027 saakka. Hankintalain muutoksen keskeisin sisältö on tiukentunut sidosyksikköhankintojen sääntely siten, että kunnan pitäisi omistaa kunnalle palveluja tuottavasta yhtiöstä vähintään 10 %. Muutoksia on tulossa myös tarjouskilpailuun, johon suunnitellaan velvoitetta uusia tarjouskilpailu, jos siihen tulee vain yksi tarjous.

Hankintalain tavoitteena on muodostaa hankinnat sellaisiksi kokonaisuuksiksi, joilla edistetään kilpailua ja markkinoiden toimivuutta. Lakiin suunnitellut muutokset herättävät huolta kunnassa, sillä Ilomantsi hankkii monia palveluja, esimerkiksi ICT- ja osan taloushallinnosta, sidosyksikköhankintana. Mikäli hankintalaki muuttuu suunnitellusti, joutuu kunta muokkaamaan omistuksiaan sidosyksiköissä ja / tai kilpailuttamaan sidosyksiköiltä aiemmin hankkimansa palvelut.

5.3 Ilomantsin kunnan tavoitteet

Näkökulma	Menestystekijä	Arviointikriteerit	Tavoite 2026
Vaikuttavuus ja palvelukyky	Palvelujen järjestäminen	Asiakastyytyväisyyskyselyt; uimahallin asiakaskysely	70 % vastaajista tyytyväisiä
	Toimiva asiointiliikenne Kylätoiminta	Asiointiliikenne Kylätoimikuntien avustukset	Asiointi 1 kerta/viikko Perusavustus jokaiselle hakijakylälle
	Luontaisille vahvuuksille perustuva yritystoiminta	Omistajanvaihdosten aktiivinen edistäminen	Omistajanvaihdospalveluiden aktiivinen tarjoaminen
		Aktiivinen asiakashankinta keinoina tilaisuudet, kampanjat ja yritysvierailut	Tavoitetaan 80 yritystä/asiakasta, joiden palvelutarpeet selvitetään, tavoitteena muodostaa 50 asiakkaan kanssa pitkäkestoinen asiakkuus, edellä mainituista tavoitetaan 25 proaktiivisesti
	Talousveden laatu	Täyttää laatuvaatimukset	Täyttää STM:n asetuksen mukaiset raja-arvot
	Rakentamislupa	Joustava ja sujuva prosessi	Lupapäätös kolmen kuukauden jälkeen lopullisen hakemuksen jättämisestä
	Hiilineutraalius	Puhtaan energian hyödyntäminen kunnan uudiskohteissa	Aurinkolämmön hyödyntäminen
Näkökulma	Menestystekijä	Arviointikriteerit	Tavoite 2026
Resurssien hallinta	Tasapainoinen ja joustava talous	Ylijäämä	Vähintään 11 M€
	Toiminnan tehokkuus ja taloudellisuus	Tarjonta vastaa palvelutarvetta	Henkilöstöresurssien kohdentaminen palvelutarpeita vastaavaksi
	Henkilöstöresurssien varmistaminen	Avoimet virat/ toimet	vähintään yksi kelpoinen hakija/avoin tehtävä
		Ennenaikaiset eläköitymiset	< 1 % vakinaisista
	Kiinnostava työnantaja	Kelpoiset työntekijät	> 95 %

Näkökulma	Menestystekijä	Arviointikriteerit	Tavoite 2026
Osaaminen ja henkilöstö	Osaaminen ja henkilöstön työhyvinvointi	Sairauspoissaolot	Pitkien sairauspoissaolojen ehkäiseminen ja lyhentäminen toimivalla yhteistyöllä työterveyshuollon kanssa

Näkökulma	Menestystekijä	Arviointikriteeri	Tavoite 2026
		Työhyvinvointikysely	Hyvä (3)
		Kehityskeskustelut	Henkilöstön kehityskeskustelut vuosittain
		Palkitseminen ryhmissä ja yksilöinä	Yksi työntekijäryhmä ja kolme työntekijää
		Työterveyshuolto netto/työntekijä	Enintään 500 €
		Täydennyskoulutus	2 pv/työntekijä

Näkökulma	Menestystekijä	Arviointikriteerit	Tavoite 2026
Prosessit ja rakenteet	Kunnallisen demokratian toimivuus	Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden yhteistyön itsearviointi	3
	Edunvalvonta	Maakunnallisissa tehtävissä	> 4 luottamushenkilöä
		Yhteiskuntasuhteet	kontaktit > 5 tahoja
		Tiestön kunto	ympärivuotinen kunnossapito

Näkökulma	Menestystekijä	Arviointikriteerit	Tavoite 2026
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä	Tyytyväisyys elämäänsä lisääntyy 4. ja 5. luokan sekä 8. ja 9. luokan oppilailla kouluterveyskyselyssä, tavoite yli 80 %
		Terveellisten elintapojen edistäminen	Kokonaisvaltainen elintapaohjaus toteutuu liikuntaneuvonnassa vähintään 10 henkilölle
		Helposti saavutettavat vapaa-ajan palvelut	Perhekeskuksen kohtaamispaikkatoiminnan järjestäminen vähintään 10 kertaa vuodessa
		Järjestöavustukset	Ulkokuntosalilaitteiden hankkiminen, asennus ja käyttöönotto Keskuspuistoon
			Kuntosalilaitteiden uusiminen 1-2 laitteella
			Järjestöjen matalan kynnyksen toiminnan tukeminen

			15 000 €:lla
--	--	--	--------------

6 Talousarvion sitovuus

Talousarvioon merkityt menot ja tulot sisältävät sekä ulkoiset että sisäiset menot ja tulot.

Talousarvioon merkityt menot ja tuloarviot sekä tavoitteet ovat sitovia seuraavalla tavalla:

Käyttötalousosa

Käyttötalousosa on toimielimiin nähden sitova bruttomääräisenä.

Investointiosa

Investointiosa on määrärahan ja tuloarvion osalta sitova

- irtaimen omaisuuden osalta toimielimittäin investointisuunnitelman mukaisesti,
- kiinteän omaisuuden osalta yli 300.000 €:n hankkeet ja uudisrakennushankkeet, joihin investointisuunnitelmassa on merkitty S –kirjain (hankekohtaisesti sitova) ja
- muun kiinteän omaisuuden osalta tehtäväalueittain investointisuunnitelman mukaisesti.

Rahoitusosa

Kunnanhallitusta sitoo rahoitusosan pitkäaikaisen lainan lisäyksen määrä.

7 Lainanotto

Kunnanhallitus päättää enintään talousarvion rahoitusosan osoittaman pitkäaikaisen lainan ottamisesta.

8 Taloussuunnitelman osat

Tuloslaskelma

Tuloslaskelma osoittaa kunnan toiminnallisen tuloksen.

Tuloslaskelman välitulokset:

Toimintakate ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos ja se ilmoittaa, riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan käyttöomaisuuden poistot (käytännössä, riittääkö tulorahoitusta investointeihin).

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata omaa pääomaa.

Tilikauden ylijäämä/alijäämä on kunnan talouden tulos järjestelyerien (rahasto- ja varausmuutosten) jälkeen.

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja sen investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen.

Rahoituslaskelman avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa varataan määrärahat toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin ja asetetaan tuloarviot toimielimille. Valtuusto ohjaa toimintaa asettamalla valtuustotasoisia toiminnallisia tavoitteita määrärahojen puitteissa.

Investointiosa

Investointiosassa valtuusto hyväksyy irtaimen ja kiinteän omaisuuden määrärahat ja tuloarviot hankkeille. Investoinnit suunnitellaan rahoitusmahdollisuuksien mukaan.

Tulos- ja rahoituslaskelma

TALOUSARVION TUOSLASKELMA 2026

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	KH 2026	Ero%	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINTATUOTOT						
MYYNTITUOTOT	2 266 288	1 797 845	2 027 513	12,8	2 068 063	2 109 425
MAKSUTUOTOT	226 902	170 820	177 000	3,6	180 540	184 151
TUET JA AVUSTUKSET	313 787	303 014	120 000	-60,4	122 400	124 849
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 032 324	3 039 691	1 246 728	-59,0	1 271 662	1 297 094
TOIMINTATUOTOT	5 839 300	5 311 370	3 571 241	-32,8	3 642 665	3 715 519
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN						
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	33 769	24 000	24 000	0,0	24 480	24 970
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	33 769	24 000	24 000	0,0	24 480	24 970
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-7 553 580	-7 694 241	-7 278 365	-5,4	-7 426 646	-7 575 174
PALKAT JA PALKKIOT	-6 068 705	-6 143 542	-5 879 266	-4,3	-6 000 099	-6 120 097
HENKILÖSVUKULUT	-1 484 874	-1 550 699	-1 399 099	-9,8	-1 426 547	-1 455 077
ELÄKEKULUT	-1 362 229	-1 346 292	-1 232 161	-8,5	-1 256 307	-1 281 433
MUUT HENKILÖSVUKULUT	-122 646	-204 407	-166 938	-18,3	-170 240	-173 644
PALVELUJEN OSTOT	-5 359 049	-5 793 410	-6 859 900	18,4	-6 927 213	-7 065 744
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 331 325	-1 374 216	-1 256 610	-8,6	-1 281 741	-1 307 357
AVUSTUKSET	-677 019	-1 061 860	-942 500	-11,2	-955 230	-974 334
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 674 820	-2 720 327	-1 668 492	-38,7	-1 701 861	-1 735 894
TOIMINTAKULUT	-17 595 792	-18 644 054	-18 005 867	-3,4	-18 292 691	-18 658 503
TOIMINTAKATE	-11 722 723	-13 308 684	-14 410 626	8,3	-14 625 546	-14 918 014
VEROTULOT						
VEROTULOT	10 599 957	10 232 000	11 207 000	9,5	11 483 140	11 479 463
VALTIONOSUudet	3 711 105	4 189 263	4 007 353	-4,3	4 143 229	4 481 976
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
KORKOTUOTOT	8 285	0	0		0	0
MUUT RAHOITUSTUOTOT	394 441	423 734	402 442	-5,0	400 291	408 297
KORKOKULUT	-395 079	-368 300	-234 300	-36,4	-255 986	-237 706
MUUT RAHOITUSKULUT	-39 406	-35 692	-35 642	-0,1	-36 355	-37 082
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-31 759	19 742	132 500	571,2	107 950	133 509
VUOSIKATE	2 556 580	1 132 321	936 227	-17,3	1 108 773	1 176 934
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-1 064 554	-838 614	-889 623	6,1	-917 346	-1 090 255
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 064 554	-838 614	-889 623	6,1	-917 346	-1 090 255
TILIKAUDEN TULOS						
TILIKAUDEN TULOS	1 492 026	293 707	46 604	-84,1	191 427	86 679
POISTOERON MUUTOS	10 585	10 556	10 556	0,0	10 556	10 556
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 502 611	304 263	57 160	-81,2	201 983	97 235

TALOUSARVION RAHOITUSLASKELMA 2026

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	KH 2026	Ero%	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKA TE	2 556 580	1 486 533	936 227	-37,0	1 108 773	1 176 934
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	21 178	0	0		0	0
	2 577 758	1 486 533	936 227	-37,0	1 108 773	1 176 934
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-366 578	-2 195 000	-2 800 000	27,6	-7 320 000	-7 590 000
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	15 047	0	0		0	0
	-351 531	-2 195 000	-2 800 000	27,6	-7 320 000	-7 590 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 226 227	-708 467	-1 863 773	163,1	-6 211 227	-6 413 066
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-7 330	0	0		0	0
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	55 708	0	0		0	0
	48 378	0	0		0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET				-21,9		
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-1 131 504	-813 600	-635 100	-21,9	-266 700	-82 400
	-1 131 504	-813 600	-635 100	-21,9	-266 700	-82 400
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				-420,0		
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	75 093	0	0		0	0
SAAMISTEN MUUTOS	15 639	5 000	-16 000	-420,0	0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	78 417	0	0		0	0
	169 149	5 000	-16 000	-420,0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-913 977	-808 600	-651 100	-19,5	-266 700	-82 400
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 312 250	-1 517 067	-2 514 873	65,8	-6 477 927	-6 495 466
RAHAVARAT 31. 12.	11 537 414					
1. 1.	10 280 873	1 256 542				

9 Käyttötalous

9.1 Kunnanvaltuusto

Toiminta-ajatus

Tehtävä sisältää kunnanvaltuuston toiminnan ja siitä aiheutuvat menot ja tulot.

Sitovat määrärahat/ tuloslaskelma

10 KUNNANVALTUUSTO	TP 2024	TA+MUU T. 2025	KH 2026	Ero%	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINTATUOTOT						
MYYNTITUOTOT	27 749	5 500	0	-100,0	0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	418	0	0		0	0
TOIMINTATUOTOT	28 167	5 500	0	-100,0	0	0
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-107 181	-66 327	-40 074	-39,6	-38 447	-39 216
PALKAT JA PALKKIOT	-97 636	-60 860	-35 000	-42,5	-33 660	-34 333
HENKILÖSIVUKULUT	-9 545	-5 467	-5 074	-7,2	-4 787	-4 883
ELÄKEKULUT	-8 333	-4 629	-4 843	4,6	-4 590	-4 681
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-1 212	-838	-231	-72,4	-197	-202
PALVELUJEN OSTOT	-48 187	-39 002	-45 376	16,3	-30 984	-31 603
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 143	-4 990	-2 500	-49,9	-2 550	-2 601
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 052	-7 640	-5 500	-28,0	-5 610	-5 722
TOIMINTAKULUT	-159 563	-117 959	-93 450	-20,8	-77 591	-79 142
TOIMINTAKATE	-131 396	-112 459	-93 450	-16,9	-77 591	-79 142

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet

1. Talouden tasapainon turvaaminen taloussuunnitelmakaudella 2026-2028
2. Kuntastrategian valtuustokauden 2025 – 2028 päivittäminen
3. Konserniohjeen päivittäminen yhtiöittämisen ja fuusioitumisen valmistuttua

Tilivelvolliset

Kunnanhallitus
Kunnanjohtaja Marjut Ahokas

9.2 Tarkastuslautakunta

Toiminta-ajatus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Toiminta

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tärkeimpinä lautakunnan toimintatapoina tehtävänsä täyttämiseksi ovat katselmukset, kuntalaisten ja viranhaltijoiden kuuleminen, toimielinten toimintojen tarkastus ja ajantasainen puuttuminen epäkohtiin.

Sitovat määrärahat/ tuloslaskelma

11 TARKASTUSLAUTAKUNTA	TP 2024	TA+MUU T. 2025	KH 2026	Ero %	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-7 557	-8 309	-7 119	-14,3	-7 261	-7 405
PALKAT JA PALKKIOT	-7 273	-7 548	-6 360	-15,7	-6 487	-6 616
HENKILÖSIVUKULUT	-285	-761	-759	-0,3	-774	-789
ELÄKEKULUT	-266	-684	-724	5,8	-738	-753
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-18	-77	-35	-54,5	-36	-36
PALVELUJEN OSTOT	-16 603	-17 382	-18 572	6,8	-18 423	-18 790
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-820	0	0		0	0
TOIMINTAKULUT	-24 980	-25 691	-25 691	0,0	-25 684	-26 195
TOIMINTAKATE	-24 980	-25 691	-25 691	0,0	-25 684	-26 195

Tilivelvolliset

Tarkastuslautakunta

9.3 Kunnanhallitus

Toiminta-ajatus

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa ja vastaa kuntalaisia säädetyistä tehtävistä. Kunnanhallituksen alaisena toimivat palvelukokonaisuudet tuottavat laadukkaita ja ajantasaisia palveluita sisäisille ja ulkoisille asiakkaille. Elinvoima- ja maaseutupalvelut tukevat ja kasvattavat yritysten toimintaa. Työllisyyden hoidossa tavoitteena on toimiva ja tavoitteellinen yhteistyö eri toimijoiden kesken TE2024-uudistuksen käynnistyessä.

Toiminta-ajatus tulosalueittain

Luottamushenkilöstöhallinto

Toimiva luottamushenkilöhallinto tekee tarvittavat päätökset oikea-aikaisesti selkeän ja johdonmukaisen valmistelun pohjalta.

Työllisyys, elinvoima- ja maaseutupalvelut

Kunta edistää työllistymistä yhteistyössä työllisyyspalvelujen ja muiden työllisyyttä edistävien kumppaneidensa kanssa. Yrityskentällä tavoitteena on uusien työpaikkojen luominen ja nykyisten työpaikkojen ja palveluiden turvaaminen muun muassa yritysten omistajanvaihdostilanteissa.

Kehittämisen painopisteenä on luonnonvaroihin ja osaamiseen perustuva yrittäjyys. Yrittäjyyttä edistetään luomalla aitoja kilpailuetuja ja turvaamalla yrittäjille maksuttomat ohjaus- ja neuvontapalvelut Business Joensuu Oy: ltä.

Maaseutupalvelut hoitavat maatalousyrittäjien EU- ja kansallisten tukien haku- ja maksatusprosesseja sekä edistävät yhdessä elinvoimatoiminnan kanssa kylätoimintaa sekä maaseutu- ja kausiasumista.

Hallinto-, talous ja toimistopalvelut

Hallinto-, talous- ja toimistopalvelut tuottavat ajantasaista ja luotettavaa tietoa hallinnon tueksi sekä laadukasta palvelua niin sisäisille kuin ulkoisille asiakkaille tavoitteenaan hyvä hallintokulttuuri ja tasapainoinen talous. Kunta hankkii käyttämänsä ravinto- ja puhtauspalvelut Polkka - Pohjois-Karjalan tukipalvelut oy:ltä ja palkkahallinnon sekä osan kirjanpito- ja talouspalvelusta Meidän IT ja talous Oy:ltä.

Konserni

Kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden ja säätiöiden tehtävänä on tuottaa niille määrätyt tai annetut tehtävät tuloksekkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena huomioiden.

Sitovat määrärahat/ tuloslaskelma

15 KUNNANHALLITUS	TP 2024	TA+MUUT . 2025	KH 2026	Ero%	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINTATUOTOT						
MYyntITUOTOT	993 753	589 645	776 721	31,7	792 255	808 100
MAKSUTUOTOT	120	220	0	-100,0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	218 282	191 014	35 000	-81,7	35 700	36 414
MUUT TOIMINTATUOTOT	5 725	5 350	2 750	-48,6	2 805	2 861
TOIMINTATUOTOT	1 217 879	786 229	814 471	3,6	830 760	847 375
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-1 217 788	-980 194	-911 012	-7,1	-934 372	-953 061
PALKAT JA PALKKIOT	-1 031 994	-746 915	-738 891	-1,1	-758 953	-774 132
HENKILÖSMUKULUT	-185 794	-233 279	-172 121	-26,2	-175 419	-178 929
ELÄKEKULUT	-166 350	-209 035	-151 585	-27,5	-154 472	-157 562
MUUT HENKILÖSMUKULUT	-19 444	-24 244	-20 536	-15,3	-20 947	-21 367
PALVELUJEN OSTOT	-1 076 252	-1 856 778	-1 609 693	-13,3	-1 587 826	-1 619 583
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-17 552	-12 556	-16 840	34,1	-17 176	-17 516
AVUSTUKSET	-486 378	-845 360	-748 500	-11,5	-757 350	-772 497
MUUT TOIMINTAKULUT	-168 337	-168 464	-134 690	-20,0	-137 384	-140 130
TOIMINTAKULUT	-2 966 306	-3 863 352	-3 420 735	-11,5	-3 434 108	-3 502 787
TOIMINTAKATE	-1 748 428	-3 077 123	-2 606 264	-15,3	-2 603 348	-2 655 412

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet

1. Talouden tasapainosta huolehtiminen
2. Organisaatorakenteen toteutumisen seuranta
3. Konsernirakenteen muutosten valmistelu ja käyttöönotto
4. Monipuolisten yrityspalvelujen järjestäminen Business Joensuu Oy:n ostopalveluna tavoitteena olemassa olevien työpaikkojen säilyminen ja uusien syntyminen
5. Kumppanuuksista huolehtiminen ja verkostoyhteistyön vahvistaminen varautumisessa, tapahtumien järjestämisessä sekä edunvalvonnassa

Tilivelvolliset

Kunnanhallitus
Kunnanjohtaja Marjut Ahokas

9.4 Hyvinvointilautakunta

Toiminta-ajatus

Ilomantsi tarjoaa laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut sekä mahdollisuuden elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä järjestää aktiivista elämää edistäviä palveluita kuntalaisille.

Toiminta-ajatus tulosalueittain

Hallinto

Hallinto johtaa ja kehittää tasapuolisesti sivistystoimen eri sektoreita sekä luo henkilökunnalle mahdollisuudet toteuttaa asetetut tavoitteet. Pielisen-Karjalan musiikkiopisto tarjoaa lapsille ja nuorille korkeatasoista musiikinopetusta.

Maahanmuutto: Maahanmuuttajapalvelut tarjoaa neuvontaa maahanmuuttajille ja auttaa hoitamaan viranomaisasioita.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus tarjoaa hyvää ja turvallista perushoitoa ja lapsen ikä- ja kehitystasoa vastaavaa toimintaa.

Perus- ja lukio-opetus

Perus- ja lukio-opetus tarjoavat laadukasta perus- ja yleissivistävää opetusta.

Kirjasto

Edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen sekä tukee paikallista kulttuuritoimintaa ja kansalaisaktiivisuutta.

Liikunta- ja nuoriso

Tarjoaa monipuolisia liikuntaharrastuksia ja järjestää nuorten ja erityisnuorten kasvua edistävää toimintaa.

Kansalaisopisto

Järjestää vapaan sivistystyön koulutusta.

Sitovat määrärahat/ tuloslaskelma

32 HYVINVOINTILAUTAKUNTA	TP 2024	TA+MUUT. 2025	KH 2026	Ero %	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINTATUOTOT						
MYYNTITUOTOT	321 272	186 450	284 092	52,4	289 774	295 569
MAKSUTUOTOT	203 019	147 600	166 000	12,5	169 320	172 707
TUET JA AVUSTUKSET	93 791	112 000	85 000	-24,1	86 700	88 435
MUUT TOIMINTATUOTOT	17 301	11 510	12 010	4,3	12 250	12 494
TOIMINTATUOTOT	635 383	457 560	547 102	19,6	558 044	569 205
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-5 196 181	-5 746 269	-5 484 245	-4,6	-5 593 928	-5 705 801
PALKAT JA PALKKIOT	-4 183 941	-4 646 395	-4 428 054	-4,7	-4 516 617	-4 606 948
HENKILÖSIVUKULUT	-1 012 240	-1 099 874	-1 056 191	-4,0	-1 077 311	-1 098 853
ELÄKEKULUT	-921 761	-943 255	-929 129	-1,5	-947 710	-966 664
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-90 479	-156 619	-127 062	-18,9	-129 601	-132 189
PALVELUJEN OSTOT	-3 082 946	-3 054 173	-4 127 517	35,1	-4 210 065	-4 294 259
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-179 685	-199 770	-192 220	-3,8	-196 064	-199 976
AVUSTUKSET	-91 254	-96 500	-85 400	-11,5	-87 108	-88 850
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 329 019	-1 350 300	-941 176	-30,3	-959 999	-979 196
TOIMINTAKULUT	-9 879 085	-10 447 012	-10 830 558	3,7	-11 047 164	-11 268 082
TOIMINTAKATE	-9 243 702	-9 989 452	-10 283 456	2,9	-10 489 120	-10 698 877

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet

1. Oppimisen tuen mallin käytäntöön vieminen
2. Aktiivinen osallistuminen kouluuunnitteluun
3. Helposti saavutettavat vapaa-ajan palvelut
4. Hyvinvoivat ja toimintakykyiset kuntalaiset

Tilivelvolliset

Hyvinvointilautakunta
Kunnanjohtaja Marjut Ahokas
Talouspäällikkö Minna Kontturi

9.5 Kuntaympäristölautakunta

Toiminta-ajatus

Ilomantsin rakennettu ympäristö on hyvin hoidettu ja viihtyisä. Sisäisille asiakkaille annettavilla palveluilla tuetaan kunnan peruspalveluiden tuottamista.

Toiminta-ajatus tulosalueittain

Maankäyttö ja ympäristö

Tulosalue vastaa kunnan maa-alueiden käytöstä ja kaavoitusasioista, huolehtii rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja asuntotoimen viranomaistehtävistä, tarjoaa sisäisille asiakkaille suunnittelu-, rakennuttamis- ja toimistopalveluita ja kehittää teknisen sektorin toimintoja.

Toimitilat

Tulosalue huolehtii kunnan kiinteistöjen huolto- ja kunnossapidon tehtävistä sekä tarjoaa rakentamispalveluita sisäisille asiakkaille.

Kuntatekniikka

Tulosalue huolehtii muun muassa kunnallistekniikan sekä taajaman liikenne- ja viheralueiden kunnosta.

Sitovat määrärahat/ tuloslaskelma

40 KUNTAYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	TP 2024	TA+MUUT . 2025	KH 2026	Ero%	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINTATUOTOT						
MYYNITUOTOT	923 515	1 016 250	966 700	-4,9	986 034	1 005 756
MAKSUTUOTOT	23 763	23 000	11 000	-52,2	11 220	11 444
TUET JA AVUSTUKSET	1 715	0	0		0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 008 880	3 022 831	1 231 968	-59,2	1 256 607	1 281 739
TOIMINTATUOTOT	3 957 872	4 062 081	2 209 668	-45,6	2 253 861	2 298 939
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN						
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	33 769	24 000	24 000	0,0	24 480	24 970
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	33 769	24 000	24 000	0,0	24 480	24 970
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-1 024 873	-893 142	-835 915	-6,4	-852 638	-869 691
PALKAT JA PALKKIOT	-747 862	-681 824	-670 961	-1,6	-684 382	-698 068
HENKILÖSMUKULUT	-277 011	-211 318	-164 954	-21,9	-168 256	-171 623
ELÄKEKULUT	-265 518	-188 689	-145 880	-22,7	-148 797	-151 773
MUUT HENKILÖSMUKULUT	-11 493	-22 629	-19 074	-15,7	-19 459	-19 850
PALVELUJEN OSTOT	-1 135 060	-826 075	-1 058 742	28,2	-1 079 915	-1 101 509
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 130 125	-1 156 900	-1 045 050	-9,7	-1 065 951	-1 087 264
AVUSTUKSET	-99 387	-120 000	-108 600	-9,5	-110 772	-112 987
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 176 412	-1 193 923	-587 126	-50,8	-598 868	-610 846
TOIMINTAKULUT	-4 565 858	-4 190 040	-3 635 433	-13,2	-3 708 144	-3 782 297
TOIMINTAKATE	-574 217	-103 959	-1 401 765	1 248,4	-1 429 803	-1 458 388

Toiminnan painopistealueet ja kehittämiskohteet

1. Vesihuollon turvaaminen saneeraamalla ja uudisrakentamisella
2. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelman laatiminen
3. Uuden koulun rakentamishanke
4. Kunnan käyttämien toimitilojen kuntokartoitus ja investointi- sekä korjaustarpeiden priorisointi ja aikataulutus

Tilivelvolliset

Kuntaympäristölautakunta
toimitilapäällikkö Jari Ahponen
kuntatekniikan päällikkö Henri Mustonen